

Svitavští kumštýři

František Černý a Karel Holas, dva nejznámější členové kapely Čechomor, se narodili ve stejném kraji, v tomtéž městě. František přišel na svět v porodnici ve Svitavách roku 1959, Karel o dva roky později. Možná tam někde to taky tehdy začalo...

Houslista Karel Holas (nahore),
kytarista František Černý (dole)

Dost možná by ti dva chodili i do stejné školy, kdyby nebyl Karlův otec lesníkem a nekočoval po okrese. Na vůni dřeva a les má Karel dodnes živé vzpomínky. Spolu s mladším bratrem doprovázel tatínka do práce a snil o tom, že až vyroste, bude s traktorem tahat z lesa dřevo. Vnímá také atmosféru vesnických tancovaček a oslav, při nichž hrál jeho otec v kapele na saxofon a kde později hrál i Karel na housle. „Táta mě odvedl do hudební školy, tam mi dali vytukat rytmus, zazpívat nějakou národní písničku a řekli: ‚Ty budeš hrát na housle.‘ A už to bylo.“

František se k hudbě dostal zcela odlišnou cestou. Hned poté, co se rozloučil s myšlenkou, že by se mohl stát astronautem, zaměřil se na dostupnější cíle. Při pohledu na svého staršího bratra, kterak se svíjí u kytary, se rozhodl stát zpěvákem. To pro začátek obnášelo osvojit si alespoň tři základní akordy. Protože na tři akordy se dá zahrát a zazpívat mnoho písní. Františkovův bratr uměl dva a o ty se také rád podělil. Ovšem František chtěl víc. Pro třetí akord musel jít za bratrancem.

Rodiče se celému tomu nadšení pro hudbu divili – po neúspěšných pokusech udržet své dvě starší děti v hudební škole už to s nejmladším „mazánkem“ ani nezkoušeli. Ten ovšem hrou na kytaru a písničkami o třech akordech přímo žil. Bratrovu kytaru s sebou vzal samozřejmě i na vandr, kde mu ji za poněkud nejasných okolností prošlo kráva. „Nechali jsme kytaru ve stanu a šli jsme zjistit po okolí, co a jak. A když jsme se vrátili, stan byl zvalený a v kytáře bylo obtisknuté kopyto. Tak jsem s tím kopytem ještě chvíli hrál, ale problém byl v tom, že to nebyl žádný kloudný nástroj, takže jsem si potom pořídil lepší.“

Karel zatím získával praxi hraním, kde se dalo, svatby a pohřby nevyjímaje. Díky hraní na pohřbech se také seznámil se svým „hudebním otcem“, panem Maděrou, který ho naučil mnoho muzikantských dovedností a měl důležitou roli i v Karlově cestě na konzervatoř. Byl to pan Maděra, kdo vzal mladého houslistu do Brna za profesorem Štastným. A to ve správnou chvíli, kdy Karlův zájem o hraní v hudební škole pomalu upadal, protože být mezi ostatními studenty pořád nejlepší nebyla motiva-

Hospodská škola je *neocenitelná*...

ce. Profesor Štastný si poslechl, co si chlapec připravil, a řekl: „Ano, příští čtvrtek přijedete znovu.“ A tak jezdili. Karlův tatínek trpělivě vozil syna starou Škodou Tudor z roku 1947 každý týden do sedmdesát kilometrů vzdáleného Brna. Profesor Karlovi „spravil ruce“ a připravil ho na zkoušky na konzervatoř.

Kapela pro jeden koncert

Kulturní život ve svitavském kraji tou dobou vypadal jako všude jinde. Do městského divadla přijížděli koncertovat populární zpěváci a zpěvačky i nejrůznější známé kapely, zatímco místní kapely hrály každou sobotu k tanci na zábavách. Pokud se objevila větší příležitost k hraní, stálo za to založit kvůli tomu narychlo novou kapelu. A právě během jednoho takového většího koncertu spatřil poprvé František Černý Karla Holase. „Já jsem měl tenkrát v roce 1977 koncert s Kanafasem v divadle J. K. Tyla v Moravské Třebové a Karel tam vystupoval v kapele M. T. výběr s bratry Peštovými, oblečený v úplně úžasném cikánském plášti. I klobouk měl a skákal metr vysoko. A to mě uhranulo,“ vzpomíná František Černý.

Kapela M. T. výběr (Moravskotřebovský výběr) vznikla právě pro tuto jedinou příležitost a názvem i žánrově se chtěla přiblížit Pražskému výběru. Na koncert se zkoušelo velmi důkladně. Tehdy bylo Karlovi sedmnáct let, takže si to ještě mohl dovolit. „Jak se říká: zkouší se pouze do osmnácti let a do osmnácti hodin. Pak už se jenom hraje,“ vysvětluje Karel Holas. A když tehdy dohráli, dali spolu Karel Holas s Františkem Černým řeč a nějaké to pivo. Nezazněly ještě žádné konkrétní plány, ale úvaha o společném osudu jako by se už vznášela ve vzduchu.

Karlovi se líbilo, co hrál František se svou kapelou, a oceňoval živelný pěvecký projev, jaký si František, odchovaný takzvanou hospodskou hudební školou, osvojil. „Hudební vzdělání lze nabýt různými způsoby. V hudební škole, nebo ve škole života – a to je většinou hospodská škola. Zní to jako legrace, ale opravdu na tom něco je. Člověk s hospodským vzděláním se sice potýká s tím, že není tak technicky vybavený, ale ukazuje se, že pro zpěváka je tato škola prostě neocenitelná.“

Vojenský rock'n'roll

Když bylo Františkovi Černému osmnáct let, měl být odveden k parašutistům. Poslední volné chvíle před nástupem na vojnu trávil v bujarém veselí, během něhož si zlomil nohu, a tak dostal na rok odklad. O rok později vzhledem k prodělanému zranění narukoval ne jako parašutista, nýbrž jako radiista. „Na vojnu je několik pohledů. Když tam člověk je, má pocit, že to jsou ztracené dva roky života. A tento pocit mu v podstatě vydrží několik dalších desítek let. Jenomže nakonec se stejně ukáže, že to bylo přesně naopak.“

Karel Holas nastoupil na vojnu jako příslušník pozemního vojska, takzvaný bigoš. Když se zrovna netrmácel v ranním rozbřesku, na každém rameni devítikilový kulomet (poněvadž nosil zbraň i svému mazákoví), hrál na housle ve vojenské kapele s příznačným názvem Aspekt. Tam se setkal například se zpěvákem Martinem Krajíčkem (Nahoru po schodišti dolů band) a dalšími nadanými muzikanty.

Aspekt byl úspěšný hudební soubor. Cestoval po celém západním vojenském okruhu, hrál na plesech a vojenských tancovačkách nejrůznější rockenrollový repertoár a obměkčoval tak srdce lampasáků i jejich krásných žen. „Když jsem udělal průšvih a chtěli mě zavřít, šel jsem si postěžovat ženě nějakého toho lampasáka. Ten pak musel svůj rozkaz zrušit, protože s ním doma nikdo nemluvil. Byl jsem oblíbenec, poněvadž jsem věděl, jak se nechat oblíbit. A ač to v podstatě byly hrozné dva roky, přesto na ně vzpomínám rád.“

Přítel je ten, kdo o tobě ví všechno...

... a má tě pořád stejně rád.
Kolik toho o sobě navzájem vědí František Černý s Karlem Holasem, ukazuje následující test.

Které tři věci má František rád?

Karel: Smažený sýr, kytaru a mě.

Které tři věci Karel nesnáší?

František: Vím jen jednu. Nesnáší, když se něco slíbí a nedodrží.

V kolik hodin vstává František v den volna?

Karel: Ráno v šest. A ve čtvrt na sedm si jde zase lehnout.

Jak často se Karel holí?

František: Strašně málo. Vlastně ho nikdy nevidím se holit. On se holí hrozně nenápadně.

Kolik vypije František běžně pív?

Karel: V současnosti? Tak jedno malé.

Kolik cigaret denně Karel vykouří?

František: Půl krabičky až krabičku.

Která je Františkova nejoblíbenější kytara?

Karel: Kytara od Františka Furcha.

Jaké je Karlovo nejoblíbenější jídlo?

František: Maminčiny piery, které vaří v hotelu Ogar, a potom nějaký ten středně propečený biftek.

Co nosí František po kapsách?

Karel: Zapalovač, cigarety, telefon, klíče a kapesník. Ale ne papírový. Plátěný.

Naše *soutěživost* je zdravá a tvůrčí

Dokonalý pár

Po delším období, kdy se svitavští rodáci setkávali jen zřídka a náhodně, je nakonec osud svedl znovu dohromady až na pražském Výstavišti, v bývalém Parku kultury a oddechu Julia Fučíka, když v 90. letech začali společně vystupovat v kapele s názvem Českomoravská hudební společnost.

František Černý si dobu míjení dobře vybavuje. „Chtěli jsme si spolu zahrát. Ale tenkrát jsme hráli každý někde jinde a bydleli také jinde. Až ta Praha, kde se my naplaveniny sejdem nakonec všechny, nám pomohla poznat se tak hluboce, že konečně mělo smysl něco spolu začít dělat.“

Od té doby uplynula řada let, Českomoravská hudební společnost prošla hudebním vývojem, zkrátila si název na Čechomor a letos oslavila dvacet let existence. Svitavští rodáci tvrdí, že během těch let dospěli k životní moudrosti. František Černý je rád, že našel nejlepšího hudebního partnera. „Důkazem je to, že za sebou máme desky, se kterými jsme spokojeni, i to, že tady teď společně sedíme. A stejně tak to, že Karel věděl, jakou budu chtít polévku. Protože polévka je grunt, tou je potřeba začít. Potom se teprve můžeme starat o ten náš společný ‚grunt‘.“

Karel Holas zastává názor, že v dobrém vztahu musí existovat pravidla. Je potřeba respektovat povahu toho druhého a vědět, kdy je vhodná chvíle něco říct, nebo naopak mlčet. Za dokonalý pár sebe a Františka ale nepovažuje. Spory mezi sebou mají a řeší je vždy přímo, aby se shnilé jablko včas odstranilo a nenakazilo ostatní ovoce. Co se týče soutěživosti, tu pokládá Karel za zdravou a tvůrčí. „Najdeme zajímavý text a řekneme si, že se na něj podíváme každý zvlášť. Potom si z toho každý něco připravíme a z toho vzejde určitý kompromis. A kompromis je vlastně celé naše hudební a lidské přátelství. Je to výsledek toho, co společně už roky děláme a prožíváme.“

František si váží Karlovy schopnosti „sypat ze sebe krásné melodie téměř na požádání“ a ví, kdy je pravý okamžik do jeho tvorby nezasahovat. A tento respekt je oboustranný. Výsledkem je příjemná společná práce.

Zodpovědnost ke slávě

František Černý a Karel Holas se necítí být slavnými. Popularita, která přišla v jejich životech později, se na nich prý nepodepsala. Skutečnost, že lidé chodí na koncerty Čechomoru a zpívají jeho písně, bere Karel jako štěstí, ke kterému cítí velkou zodpovědnost. „Jsme zavázáni k tomu, co děláme a jak to děláme, protože hrajeme pro lidi, kteří nás mají rádi, a ovlivňujeme jejich vkus. Udělat jednu desku je ještě poměrně jednoduché, ale dělat další a další desky, to už je složitější a zodpovědnější.“ František Černý je vděčný za možnost vystupovat společně se zajímavými hudebníky, od kterých se stále něco nového učí, a váží si zájmu, který příznivci Čechomoru kapele věnují. Že není život s popularitou jen samá radost, ale přiznává. „Sláva je příjemná jen v určité podobě. A je potřeba se semknout a držet spolu, protože jenom tak můžeme být odolní vůči negativním vlivům.“

Rozdělit jejich čas mezi práci a rodinu vyžaduje pro oba hudebníky téměř šalamounské rozhodování. „Byli jsme vychováni k tomu, že otec má živit rodinu. I když dnes už je přístup k roli otce jiný, já na tom stále nevidím nic špatného. Jenže obživa bohužel často znamená, že je člověk na cestách. Ano, samozřejmě, že doma při výchově dětí chybím. Nic s tím nenadělám, nevrátím to. Vzal jsem si ale chytrou a schopnou, prostě úžasnou ženu. Že máme hodné, vnímavé a chytré děti, je hlavně její zásluha,“ říká Karel Holas.

Také František Černý se snaží čas se svou rodinou trávit co nejintenzivněji. Pokud není na cestách s kapelou, na pivo nebo na fotbal s kamarády nechodí. Když je doma,

Co nosí Karel v ledvince?

František: Doklady, baterku... Problém je v tom, že já se mu v té ledvince nehrabu. Ale dokáže odtamtud vytahovat různé věci.

V čem se František nikdy nezmění?

Karel: Vždycky bude blondák.

Vyjmenujte všechny Karlovy hudební nástroje. Prý jich má doma devadesát šest.

František: Kytara, banjo, mandolína, basa, akordeon, klávesy... housle! Viola, píšťala, chrastidla, lusk z Havany, foukací harmonika, hřebec... A moje kytara, takže celkem devadesát sedm.

Kterou příhodou se František nejraději kasá v hospodě?

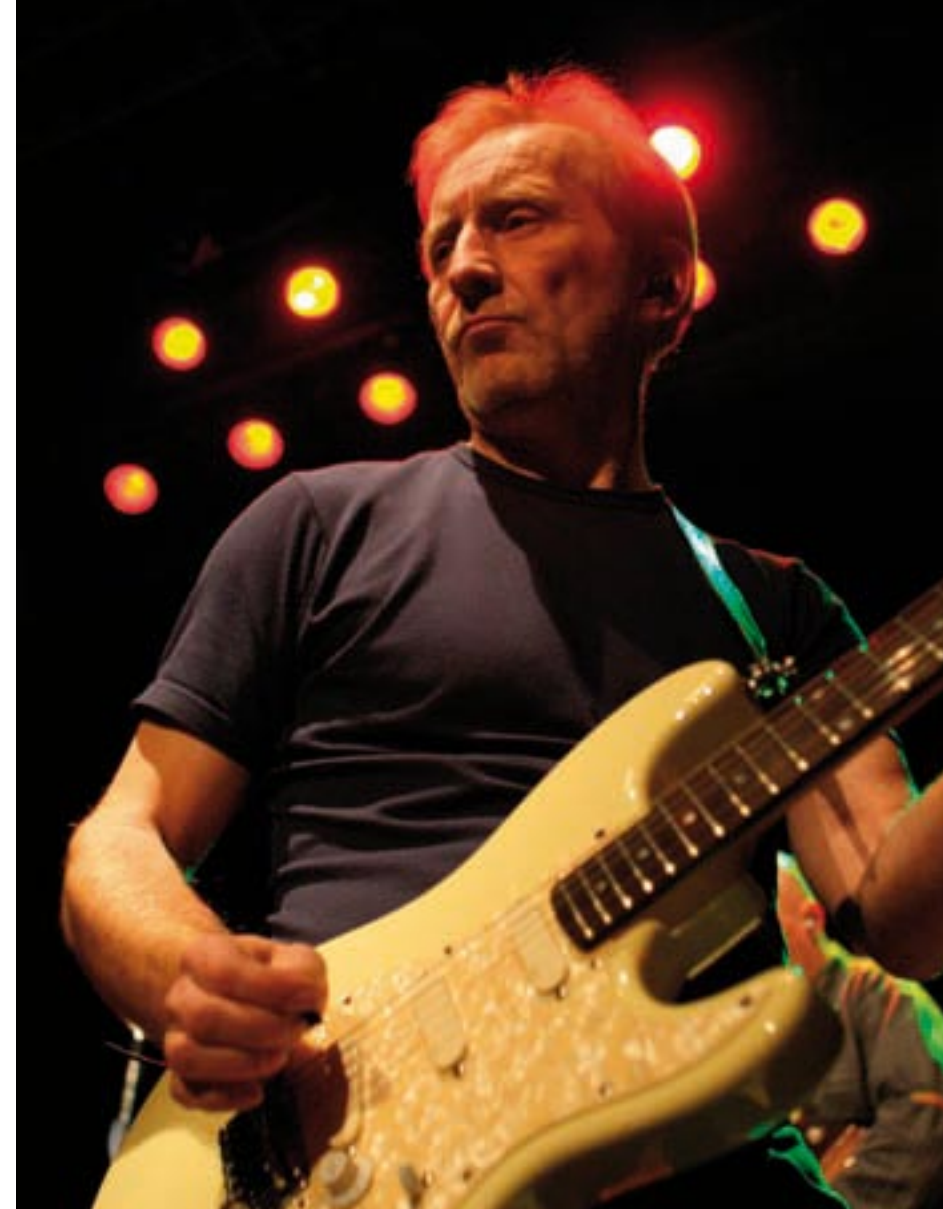
Karel: Franta má jednu takovou krásnou povídku, jak jel Franta Kačický na motorcygle.

Jakou písničku zpívá Karel nejraději po cestě z hospody?

František: Ve čtyři, ve čtyři, vracej se kumštýři!

Kdo z vás vede vlastně ten Čechomor?

Karel: To je jednoduché. Sudé dny Karel, liché Franta.

František Černý, dnes známý hudebník, byl odchovaný hospodskou hudební školou

je doma. Ctí pravidlo, že sliby dané dětem je potřeba dodržet, a pokud se to z vážných důvodů nepovede, je nutné tyto důvody pečlivě vysvětlit.

Čas radosti, veselosti

Na vánoční svátky se svitavští rodáci těší. V rodině Černých zavoní speciální štědrovečerní řízečky a takzvaný Tátův salát, jehož recept se dědí po generaci z otce na syna. Tradice štědrovečerní procházky, během níž se pod stroměčkem ocitnou dárky od Ježíška, se dodržuje bez ohledu na rostoucí věk Františkových dcer. „Jen čím je člověk starší, tím víc je potřeba otevřít okno, aby jím dárky prošly,“ usmívá se František.

U Holasů se bude jíst – avšak ne zabíjet – tradiční kapr. Ač Karel dlouhá léta žil v domnění, že je výborný domácí kutil, rodina ho postupně přesvědčila o opaku, a proto dnes hlava rodiny nedělá víc škody než užitku a kapr se kupuje už zabítý.

Po pracovní stránce bude pro Čechomor i letos sváteční čas spojen se stejnojmenným albem, které vyšlo loni v zimě. „Sváteční“ je první tematické album Čechomoru, na němž představuje tradiční i méně známé vánoční koledy z Čech, Moravy, Slovenska a Polska. A tak se tedy příznivci Čechomoru mohou těšit na sérii příjemných vánočních koncertů po celé republice. A co přinese Františkovi Černému a Karlu Holasovi nový rok? „Jsme ve fázi příprav na nový projekt a máme radost, že nám to docela jde. Takže přelom roku bude takový příjemně pracovní.“ ■

František Černý (*1959)

Zpěvák, textař, skladatel a kytarista hudební skupiny Čechomor. Hudbě se začal aktivně věnovat ve svých patnácti letech. Stal se několikanásobným vítězem Porty se skupinami Kanafas a Povijan, dále hrál ve skupinách Kapitol a Verze 5. Věnoval se loutkoherectví (Soubor C Svitavy) a divadelní činnosti. V roce 1988 se podílel na založení Českomoravské hudební společnosti, z níž později vznikla skupina Čechomor.

Karel Holas (*1961)

Zpěvák, skladatel a houslista hudební skupiny Čechomor. Po studiu na brněnské hudební konzervatoři hrál v různých hudebních skupinách (například ETC, ZOO, Marsyas, Dobrohošť). Založil skupinu České srdce, spolupracoval a hrál na albech Alana Stivella, Marty Kubišové, Vladimíra Mišíka, Petra Nováka, Tiché dohody, Tří sester, Jaromíra Nohavici, Lenky Dusilové a dalších. Od roku 1994 hraje a zpívá v Čechomoru. Kromě toho skládá hudbu k divadelním hrám (Kouzelník z Lublinu, Vláda tmy, Teremin atd.), filmům (Rok dábla, Příběhy obyčejného šílenství, Svatba na bitevním poli) a reklamním spotům.